

SVOČ Crash Course: Stručný průvodce psaním odborného právního textu

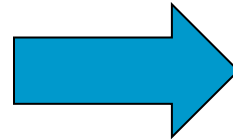
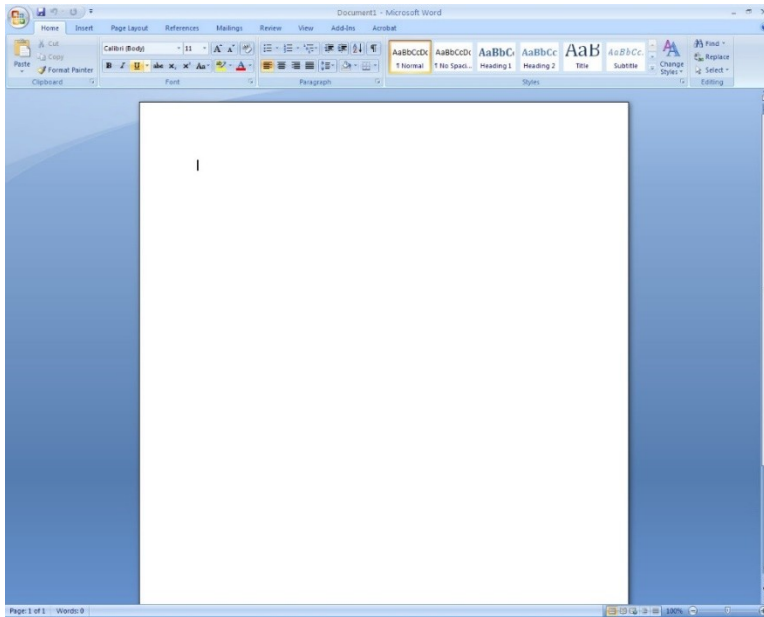
Robert Zbíral

Právnická fakulta MU Brno

Katedra ústavního práva a politologie

O co nám dnes půjde?

Motivace k psaní SVOČ?

- tradiční důvody (kariéerní i dovednostní)
- v roce 2017 celostátní kolo v Brně
- výsledky celostátního kola SVOČ (2016)
  - PrF MUNI
    - 3 druhá místa
    - 2 třetí místa
  - PrF UK
    - 6 prvních míst
    - 3 druhá místa
    - 1 třetí místo

Otázky při psaní odborné práce (osnova přednášky)

- co? (téma)
- proč? (smysl a cíl)
- komu? (cílová skupina)
  - v našem případě vyřešeno
- jak? (přístup, metody)
- jak? v užším slova smyslu (formální náležitosti)

- + praxe...

Jak?: výzkum v právu (přístupy v ideálních modelech)

■ je právo věda?

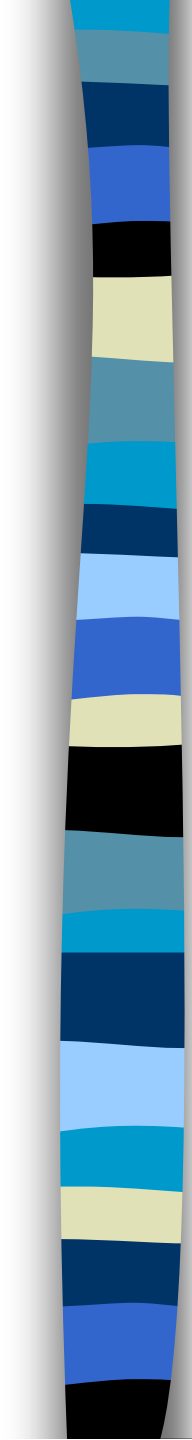
- definice vědy: „Propracované a obecné empirické a rozumové poznávání, vycházející z pozorování nebo experimentu“
- „právo je jako šachy, všechny způsoby tahů jsou dány předem, ale stejně jsme vždycky překvapeni, kdo vyhraje“

■ téma: „Role soudů při ochraně ústavnosti“

Jak?: výzkum v právu (přístupy v ideálních modelech)

■ A) popisný přístup

- právo jako uzavřený systém = vystačím si s tím, co se k němu váže
- cílem je shromáždění, zpracování a přenesení informace
- z podstaty neutrální přístup autora
- jak by to vypadalo u „našeho“ tématu
  - historický rozbor, slovní výklad příslušných článků Ústavy a ZÚS

Lze říci, že instituty týkající se volebního procesu jsou v zásadě upraveny shodně jako obdobná ustanovení jiných volebních zákonů, která se v praxi osvědčila. Oproti stávajícímu právnímu stavu se však budou výsledky voleb nově vyhlášovat ve Sbírce zákonů. Mění se i dosavadní systém telekomunikačního spojení, kdy napříště budou zabezpečovat telefonní spojení do všech volebních místností obecní úřady.

Návrh nepočítá s korespondenčním hlasováním, neboť v současné době nepanuje politická shoda na jeho zavedení. Zachovány však jsou všechny stávající možnosti hlasování (hlasování ve volebních místnostech, hlasování na zastupitelských úřadech, zápis do zvláštního seznamu voličů při zdravotnických zařízeních, věznicích, hlasování na voličský průkaz nebo hlasování do přenosné volební schránky).

Vyhlášení volby prezidenta republiky svěřuje Ústava do rukou předsedy Senátu. Důvodem je, že Senát je konstruován jako nerozpuštělná komora Parlamentu, která je permanentně činná. Pouze pokud není funkce předsedy Senátu obsazena, volbu vyhláší předseda Poslanecké sněmovny. Limitující pro stanovení lhůty, ve které je třeba volbu prezidenta vyhlásit, jsou časové podmínky pro provedení jednotlivých kol volby. První kolo volby je nutno uskutečnit v posledních 60 dnech volebního období úřadujícího prezidenta, případně 2. kolo nejpozději 30 dnů před uplynutím volebního období stávajícího prezidenta republiky. V případě náhlého uvolnění úřadu prezidenta je daná minimální 80denní lhůta pro konání volby.

Jak?: výzkum v právu (přístupy v ideálních modelech)

■ B) analyticko-kritický přístup

- právo stále jako uzavřený systém
- vyšší ambice: kritický pohled, stavění informací proti sobě
- cílem systematizace, tvorba nových pojmů či modelů
- obvykle nestranný (byť kritický) přístup autora
- jak by to vypadalo u „našeho“ tématu
  - v zásadě shodný obsah, ale zcela jiné vyznění
  - příklad: vztah mezi způsobem výběru soudců a jejich nezávislostí v kontextu ochrany ústavnosti

J. Coakley uvádí dvě základní vývojové tendence v modernizaci tradičních monarchií. První cesta spočívala primárně v demokratizaci úřadu panovníka, který byl nahrazen voleným prezidentem (např. USA). Druhá cesta byla zpravidla pozvolnější a znamenala postupné omezování královské moci, kterou od něj přebíral parlament, resp. jemu odpovědná vláda. Tento vývoj byl typický v Evropě a vedl k vytvoření parlamentní formy vlády¹⁶ se specifickým postavením hlavy státu. Toto postavení se např. podle V. Jiráskové projevuje tím, že „v ústavních modelech založených převážně na parlamentní demokracii je funkce hlavy státu konstruována převážně jako jakási čtvrtá, neutrální moc, byť i zde bývá s ohledem na svěřené pravomoci formálně začleňována do sféry moci výkonné“.¹⁷ Tento pohled do určité míry sdílí také P. Holländer, který však soudí, že jde o dvě vzájemně se vylučující alternativy, mezi nimiž je nutné se – při hodnocení konkrétní ústavní úpravy – rozhodnout: buď můžeme hlavu státu chápat jako součást výkonné moci, nebo jako orgán *sui generis*, jehož úlohou je především vyvažování a řešení konfliktů mezi jednotlivými složkami státní moci.¹⁸ Z toho, jaká koncepce postavení hlavy státu je zvolena, pak mohou plynout i důsledky pro výklad jeho pravomoci.

V Ústavě ČR je prezident republiky systematicky zařazen do hlavy třetí, upravující moc výkonnou, což sice většinu autorů vede k závěru, že je její součástí,¹⁹ existují však také zastánci opačného závěru (nejvýraznějším je V. Pavlíček), kteří vycházejí z jeho

¹⁴ Jistě, i zde se vyskytl známý interpretační problém řešený vposled nálezem ÚS sp. zn. Pl. ÚS 33/97 ze dne 17. prosince 1997, z hlediska uplatnění této pravomoci je však spíše okrajový.

¹⁵ DVOŘÁKOVÁ, V. a KUNC, J. Otazníky nad přímou volbou prezidenta. *Parlamentní zpravodaj*, 2001, č. 12, s. 40.

¹⁶ COAKLEY, J. Úloha hlavy státu v současné politice. *Politologická revue*, 1998, č. 1, s. 29–30.

¹⁷ JIRÁSKOVÁ, V. Hlava státu. In PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda. 1. díl. Obecná státověda*. Praha: Linde Praha, 1998, s. 276.

¹⁸ HOLLÄNDER, P. *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 318–319 a 314.

¹⁹ Srov. např. HOLLÄNDER, P., cit. 18, s. 319, VYHNÁNEK, L. Čl. 54 [Postavení prezidenta republiky]. In *Ústava České republiky: Komentář*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 657, MIKULE, V. a SLÁDEČEK, V. Čl. 54 [Postavení prezidenta republiky]. In SLÁDEČEK, V., MIKULE, V. a SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 409 a do určité míry i FILIP, J. *Výbrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 311 (hoví však o „výkonné moci v širokém smyslu“, která zahrnuje moc vládní, reprezentační a moderační).

Jak?: výzkum v právu (přístupy v ideálních modelech)

■ C) normativní přístup

- inspirace hledána mimo systém práva (střet/poměrování práva s externím, hodnotovým prvkem)
  - dané východisko nevyvratitelné (spravedlnost, morálka, víra atd.)
- autor obvykle není nestranný, cílem obhájit svou vizi
- jak by to vypadalo u „našeho“ tématu
  - demokracie je vláda většiny, kontrola ústavnosti zákonů je nedemokratická a nelegitimní

formou vlády, aniž by to vedlo k příliš silnému postavení prezidenta republiky nebo působilo nějaké obtíže ústavnímu systému. To může být pravda; situaci v těchto zemích je však nutné zkoumat komplexně. Často uváděným příkladem je Rakousko, kde je vzdor přímé volbě i vstřícné ústavní úpravě faktické postavení prezidenta relativně slabé. Jednoznačným důvodem je však desítky let trvající vláda velké koalice, disponující pohodlnou ústavní většinou v parlamentu. Pokud by se za této situace prezident pokusil využít svého postavení a nějakým způsobem vzdoroval vládě, vládní strany by tomu mohly snadno – a jednou pro vždy – čelit změnou ústavy, což vedlo rakouské prezidenty k určitému sebeomezení. Situace v České republice, kde se – s výjimkou tohoto volebního období – vlády opíraly jen o těsnou většinu nebo byly přímo menšinové, je však výrazně odlišná. Takto vzniklého prostoru měli oba dosavadní prezidenti České republiky tendence využívat a své úzce vymezené ústavní postavení opakovaně a vědomě překračovali, někdy i s přivolením Ústavního soudu. K tomu – vedle jejich osobnostních charakteristik – navíc výrazně přispívaly také československé ústavní tradice. Někteří autoři proto dospěli až k závěru, že se naše forma vlády – bez ohledu na ústavní text – blíží fungování poloprezidentského systému.

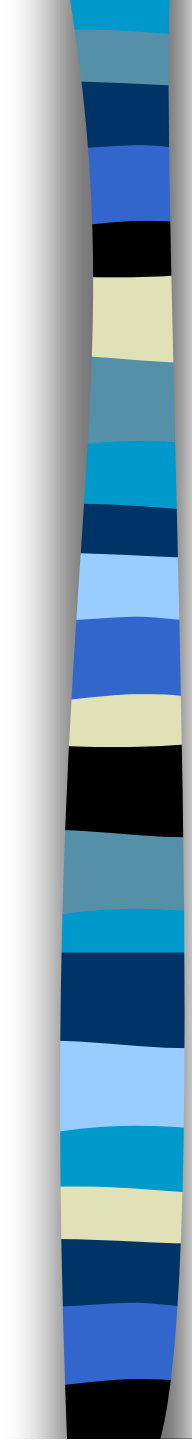
Považuji za důležité si tuto okolnost uvědomovat i v kontextu navrhované změny: pokud je již nyní postavení prezidenta tak silné, co s ním udělá přímá volba? Na první pohled by se mohlo zdát, že nic; rozhodující je katalog kompetencí, které se podle návrhu mají dokonce drobně omezit. Ústavy jsou ale živými dokumenty, jejichž zpravidla velmi obecný text se dotváří interpretací, a pro ni je způsob volby závažným faktorem. Jako konkrétní příklad nám může posloužit otázka, zda je prezident republiky povinen ratifikovat mezinárodní smlouvu, kterou sjednala vláda a k jejíž ratifikaci daly souhlas obě komory parlamentu. V Ústavě nelze nalézt žádné ustanovení, které by dávalo jasnou odpověď; drtivá většina ústavních právníků se však shoduje na tom, že neodpovědný a nepřímě volený prezident republiky nemůže vzdorovat vůli parlamentu, který disponuje mnohem větší demokratickou legitimitou. Proto má – až na mimořádné situace – ústavní povinnost ratifikaci provést. Hlavním argumentem je tedy slabší legitimita; ten však v případě zavedení přímé volby pozbývá platnosti, a výklad se tedy bude muset změnit. Stejným způsobem, tedy ve prospěch větší autonomie prezidenta republiky, se změní i výklad dalších jeho pravomocí.

Jak?: výzkum v právu (přístupy v ideálních modelech)

■ D) empirický přístup

- inspirace hledána mimo systém práva v realitě/praxi (střet/poměrování práva se skutečným světem)
  - co má právo řešit i jaké jsou dopady práva
- autor je v zásadě nestranný, hlavně pozoruje a hodnotí, a to na základě (shromážděných) reálných dat
- jak by to vypadalo u „našeho“ tématu
  - vliv původního povolání ústavních soudců na jejich přístup k ústavním stížnostem

Poslední sada proměnných se vyznačuje malými rozdíly napříč skupinami. Očividné to je u délky projednávání, kde návrhy s vysokým vlivem jsou schváleny jen marginálně rychleji. Bližší pohled na data odhalí, že poslanci se skutečně nesnaží tyto návrhy nijak zdržovat, ale ani je neurychlují. Oproti tomu rozptyl u čistě vnitrostátních předloh je značný, řada z nich prochází legislativním procesem dlouho, jiné jsou schváleny naopak ve velmi krátké době (legislativní nouze, souhlas v prvním čtení). Ani výsledky hlasování o konečné verzi návrhu ve třetím čtení nevykazují žádné zásadní výkyvy. Po pravdě za největší anomálii považuji fluktuace u účasti. Návrhy jsou samozřejmě v praxi schvalovány v jednom bloku za sebou bez ohledu na stupeň evropeizace. V takovém počtu zpracovaných návrhů bych u průměrů očekával takřka nulové rozdíly, ty zaznamenané (například 159 vs 166 přítomných) se vzpírají jakémukoliv vysvětlení. Mírně vyšší počet hlasů pro a nižší počet hlasů proti u evropeizovaných návrhů naplňují očekávání, ale jde o výstupy na hranici statistické chyby. Hlubší analýza by odhalila nemálo čistě vnitrostátních předpisů s velmi těsnými výsledky (to se u evropeizovaných návrhů nestává), ale do průměrů se toto nepromítne, neboť velká většina všech návrhů je odhlasována konsenzuálně s minimální opozicí.

Celkové zhodnocení výsledků dopadů evropeizace na legislativní proces je smíšené. Právním EU zasažené předlohy mají vyšší šanci na schválení, ale to do značné míry reflektuje silnou pozici navrhujícího subjektu, kterým je dominantně vláda. Hypotéza o nezájmu poslanců o takové návrhy se potvrdila u proměnné délka obecné rozpravy v prvním čtení, naopak ji vyvrací aktivita výborů při předkládání pozměňovacích návrhů. U délky

Co?: o čem píšu

- u SVOČ již obvykle vymezeno, i tak jde s tématem dále pracovat
- široce vs úzce vymezená témata
  - vztah délky práce a šířky tématu
- nutnost formulace výzkumné otázky (co chci v práci zjistit, na co chci odpovědět?)
  - vede ke zpřesnění představy, nestačí „budu se zabývat XXX“
  - popisný přístup: nejde v zásadě formulovat (nemělo by se ptát na fakta = „kolik soudců se vystříдалo na českém ÚS?“)
  - analyticko-kritický: „do jaké míry jsou subjekty veřejné moci vázány usneseními českého ÚS?“
  - normativní: „mají ústavní soudy používat Alexyho vážící formulí?“
    - zde případně stačí i ústřední argument „jsem přesvědčen, že...“
  - empirický: „kteří advokáti mají úspěch na českém ÚS?“
    - obvyčejně podpořeno hypotézou: „advokáti častěji zastupující před ÚS mají vyšší úspěch“
- příklad: je difuzní kontrola ústavnosti efektivnější než koncentrovaná?

Co?: jak zúžit téma

- obsahově
  - kdo co činí, souvislosti, vrstvy
  - např. u ÚS soudci, judikatura, aparát, funkce atd.
- časově
  - zachovat logiku výběru i členění
  - pozor na přítomnost a budoucnost (lépe se vyvarovat)
- dle množství případů (např. zemí)
  - jeden subjekt: případová studie („Ex ante kontrola ústavnosti mezinárodních smluv v ČR“)
  - dva a více subjektů: komparace („Ex ante kontrola ústavnosti mezinárodních smluv v Německu a Rakousku“)
  - komparace podobných subjektů: vysvětluje výsledné odlišnosti (blízká východiska = vzdálené výsledky)
  - komparace rozdílných subjektů: vysvětluje shodný vývoj (vzdálená východiska = blízké výsledky)
  - komparace početných subjektů ($N > 5$): kvantitativní metody

Proč?: k čemu to je dobré

- výzkum v právu – lze „objevit“ něco nového?
  - význam prostého popisu nového institutu
- řeším to, co je zajímavé, kde je nějaký problém
- potřeba **originality (SVOČ)**, posunu poznání
  - obvykle dosaženo cestou reinterpretace téhož; sjednocování roztříštěnosti, reflexe rozhodování atd.
  - závěr o slepé uličce je též odborně cenný!
- praktické i teoretické výsledky výzkumu
  - jak by měly rozhodovat soudy v kauzách daného typu X
  - nová klasifikace disentů soudců ÚS

Jak? (užší smysl): které metody zvolit

- metoda: prostředek, který mě dovede k zodpovězení výzkumné otázky
- plyne samozřejmě z co? a proč?
- rozhodnutí o:
  - zdroje: analýza sekundárních či primárních, potřebuji sesbírat originální data?
  - jak má vypadat vzorek zkoumaných subjektů (viz již diskutované zúžení tématu)
- volby a postupy třeba čtenáři řádně zdůvodnit a vysvětlit
- vždy zpětné ovlivnění co? a proč?
  - zjistím např., že původní otázka je na zodpovězení příliš složitá, nemám dostatek dat atd.

Formální záležitosti 1: jazykový projev

- bez pravopisných chyb (interpunkce!!!)
  - jednoduchá (česká!) mluva
  - krátké věty
  - činný rod upřednostnit před trpným
  - odstranit slovní balast
  - logická návaznost slov i vět
  - použití příkladů
-
- „ ... bydlil zde profesor Karlovy university, muž rozvážlivý, písemný půtkář a člověk, jenž potřásal literaturou starou i novou, a víte-li pak, že nedovedl říci souvisle číslo kabiny, kde se svlékl. Od těch dob soudím, že vzdělání tohoto druhu je na obtíž, chceme-li se vyjadřovati.“

(Vladislav Vančura: Rozmarné léto)

Formální záležitosti 1: jazykový projev

- jak máte text psát (v jaké osobě)
- volba mezi 1. osobou jednotného čísla („já“), 1. osobou množného čísla („my“) a odosobněním („ono se“)

Autor v 1. osobě jednotného čísla	Autorský plurál	Odosobnění
Domnívám se, že...	Domníváme se, že...	Lze se domnívat, že...
Zvolil jsem koncepci...	Zvolili jsme koncepci...	Byla zvolena koncepce...
Pokusím se ukázat...	Pokusme se ukázat...	? (bez řešení)
Děkuji XXX za...	? (bez řešení)	Poděkování patří XXX za...

- hlavně nutná jednota!
- plus 3. osoba jednotného čísla („autor“)

Formální záležitosti 2: úprava textu

- „vzhled prodává“ – využívat prostředků 21. století
- hlavní požadavky: jednotnost, úměrnost, přehlednost, čitelnost
- na co si dát pozor
  - velikost a zvýraznění písma, nadpisy, odrážky, zarovnání, grafy, titulní stránka
- používat automatické nástroje (styly v MS Word)
  - nadpisy, obsah, poznámky pod čarou, konce stran atd.

Formální záležitosti 2: úprava textu

44

Změna vyživovací povinnosti

Pokud dojde ke změně poměrů (uzavření manželství povinného, změna výdělečné činnosti povinného apod.), je třeba podat žalobu na změnu soudního rozhodnutí. Samozřejmě, je zde možnost, že bývalí manželé mohou uzavřít dohodu mimo soudní rozhodnutí, nicméně v zájmu právní jistoty (zejména na straně oprávněného), se doporučuje upřednostnit soudní řízení před dohodou, byť i dohodou písemně uzavřenou.²

Soudem stanovená vyživovací povinnost platit výživné rozvedenému manželovi může být změněna pouze soudním rozhodnutím za podmínek, které jsou stanoveny v § 99 odst. 2 zák. o rod.³ Změnou se samozřejmě rozumí jak snížení, tak i zvýšení výše příspěvku. Soud o změně rozhodne na základě návrhu, k němuž je legitimován jak oprávněný, tak i povinný. Avšak je třeba, aby došlo k podstatné změně v poměrech účastníků. Tato změna bude spočívat např. v tom, že rozvedený manžel, který až dosud nebyl s to sám se živit, získal vlastní příjem v tom, že odpadla překážka, která mu bránila, aby se zapojil do pracovního procesu, anebo ve změně zdravotního stavu některého z účastníků, ve změně výdělkových schopností či majetkových možností povinného anebo v dalších okolnostech, které mají vliv na stanovení výše příspěvku.

Zánik vyživovací povinnosti

Pravděpodobně nejnámějším důvodem, kdy zákonný nárok na příspěvek výživného zaniká, je smrt jednoho z rozvedených manželů. I když ustanovení § 94 zák. o rod., hovoří pouze o smrti povinného manžela, zaniká nárok i v případě smrti oprávněného, jelikož šlo o nárok osobní povahy.

Dalším důvodem k zániku vyživovací povinnosti může být uzavření nového manželství oprávněnou osobou. V tomto případě je zánik datován na den, kdy bylo nové manželství uzavřeno. Nové manželství osoby povinné nemá vliv na další trvání nároku, avšak nejsou vyloučeny změny vyživovací povinnosti.

Důležitým bodem pro zánik vyživovací povinnosti je však také situace, pokud oprávněný nabude schopnosti sám sebe živit.

dostatečné založit sekundární akt pouze na právním základu výlučné pravomoci nebo zda vyžaduje dodatečný právní základ sdílené pravomoci.⁸¹

Kategorie podpůrných pravomocí (čl. 6 SFEU) není pro koncept deaktivace rovněž relevantní. Kterékoliv aktivity EU v rámci kategorie pouze doplňují aktivity členských států. Nenahrazují jejich pravomoci a nesmějí harmonizovat (čl. 2 odst. 5 SFEU). Jelikož členské země pokračují v regulaci daných oblastí dle své vůle a nezávisle na EU, deaktivace unijního opatření nemá dopad na situaci na vnitrostátní úrovni. Model samozřejmě není v praxi tak jednoduchý a je třeba zohlednit diskuzi o zbytkových pravomocích z části 3. Činnost EU může obsáhnout kategorii doplňkových pravomocí prostřednictvím širokého výkladu čl. 114 SFEU⁸² nebo obecnou strukturu práva EU chráněnou Soudním dvorem.⁸³ Spory o napojení určitých opatření na jiné kategorie budou proto možné a poté deaktivace nebude mít jen symbolickou hodnotu. Jestliže tomu tak bude, lze aplikovat argumenty uplatněné dále u kategorie sdílených pravomocí.

4.2. Deaktivace v kategorii sdílených pravomocí

Většina pravomocí rozdělených mezi EU a členské země spadá do kategorie sdílených pravomocí. Jde o výchozí kategorii a seznam uvedený v čl. 4 odst. 2 SFEU je proto pouze indikativní (čl. 4 odst. 1 SFEU). Kategorie se dle čl. 2 odst. 2 SFEU řídí následujícími pravidly:

„Svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i členské státy. Členské státy vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala. Členské státy opět vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém se Unie rozhodla svou pravomoc přestat vykonávat.“

⁸¹ Například C-411/06, *Commission v Parliament and Council* [2009] ECR I-7585.

⁸² Zde dokonce s harmonizačními důsledky, srv. C-58/08, *Vodafone* [2010] ECR I-4999.

⁸³ V několika případech si judikatura Soudního dvora vynutila přijetí sekundární legislativy založené na velmi širokém výkladu právních základů podpůrných pravomocí, pro příklady Prechal a kol., "The Principle of Attributed Powers and the Scope of EU Law" in Besselink a kol. (eds.), *The Eclipse of the Legality Principle in the European Union* (Wolters Kluwer, 2011), s. 235-236.

² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Rodina a výživné: Vyživovací povinnost rodičů, dětí a dalších příbuzných*. 1. vydání. Praha: Leges, 2011. 65 s. ISBN 978-80-87212-84-4

³ NOVÁ, Hana; TĚŽKÁ, Olga. *Vyživovací povinnost: praktická příručka s judikaturou a vzory*. 1. vydání. Praha: Linde, 1995. 165 s. ISBN80-85647-84-2

Formální záležitosti 3: co (ne)citovat?

■ názor autora

- vlastní, odvozený z argumentace, vedení čtenáře
- „domnívám se“, „z toho vyvozují“, „nyní analyzujeme variantu ...“

■ negativní vymezení aneb všeobecně známá informace

- příklad: „týden má sedm dní“
- nerovná se ale neznalosti autora ani neznalosti čtenáře
  - „místopředsedy českého ÚS jsou prof. Fenyk a dr. Tomková“
- jak odhadnout – nápovědný klíč:
  - pracnost shromáždění
  - spornost skutečnosti
  - dohledatelnost pro „znalou“ osobu a četnost výsledku hledání

■ X co citovat vždy:

- tzv. tvrdá fakta
  - statistiky, specifické příklady, primární zdroje a svědectví
- cizí hodnocení/analýzu: někdo se vyjadřuje k faktům
- inspirace zdrojem
  - struktura argumentu, postup při řešení problému
- doslovné převzetí ze zdroje (přímé citace)
  - uvozovky a odkaz, v odborném textu výjimečné (do 5 % celku a jen ve zvláštních případech)

Formální záležitosti 3: co (ne)citovat? (nepřímá citace)

- základní stavební kámen každé odborné práce
- (nedoslovné) převzetí informace a odkaz na ní
  - klíčový předpoklad užití: parafráze (nikoliv pouze formální výměna několika slov)
- co mohu dělat s původní informací (myšlenkou atd.)
  - shrnout ji (z více méně, může být až redukce na obecně známou informaci)
  - přijmout: jen předělání, cílem informovat (pak pozor na účel textu)
  - odmítnout: proti něčemu se vymezuji
  - hodnotím/diskutuji: používám při svých argumentech
- neexistuje jen přímá vazba převzetí informace ze zdroje -> citace
  - uvádění vztahu přímo v textu
    - podle/Dle XY...; jak píše XY...; XY vysvětluje...; jak uvádí XY...; v článku AA z roku 2004 XY tvrdí, že...; ze závěrů výzkumu XY vyplývá, že...; v roce 1900 XY dovedil, že...
  - vztah informace ke zdroji lze stejně vyjádřit i v poznámce pod čarou

Formální záležitosti 3: Využití odkazů

je akceptovatelná pro dostatečně množství akterů, kteří jsou pro schválení návrhu vyžadováni. Jelikož v Unii v prvním pilíři drží monopol na navrhování legislativy Komise, měla by ta připravit návrh v takové podobě, aby k jeho schválení bylo lze zajistit dostatečnou většinu a zároveň byl návrh co nejbližší jejím zájmům.³⁷ Pravomoc navrhovatele agendy je ale možné vnímat i opačně, podle logiky předpokládané odezvy.³⁸ Komise, vědoma si existence kultury konsenzu, navrhne raději návrh obsahově akceptovatelné pro všechny či alespoň maximální možný počet delegací, neboť dopředu s potřebou co největší shody v Radě počítá a chce tak její dosažení usnadnit.³⁹

³⁶ Detailněji k obecné interakci mezi Komisí a Radou viz WESSELS, Wolfgang, DIEDRICH, Udo. *The Commission and the Council*. In SPENCE, David, EDWARDS, Geoffrey (eds). *The European Commission*. London: John Harper, 2006, s. 209–234; HAYES-RENSHAW, Fiona, WALLACE, Helen. *The Council of Ministers*. Houndmills: Palgrave, 2006, s. 186–206; NUGENT, Neil. *The European Commission*. Houndmills: Palgrave, 2001, s. 187–189, 253–260; k interakci mezi Radou a Parlamentem viz CORBETT, Richard a kol. *The European Parliament*. London: John Harper, 2005, s. 205–239.

³⁷ Takže u návrhů, ve kterých je dle zřizovacích smluv umožněna kvalifikovaná většina, by měla mít na své straně státy s co nejbližšími zájmy operující dohromady alespoň 255 hlasy. U jednomyslnosti je role určovatele agendy dosti omezená (musí logicky formálně vyhovět všem akterům).

³⁸ Srv. BACHRACH, Peter, BARATZ, Morton. *Decisions and Nondecisions: An Analytical Framework*. *American Political Science Review*, 1963, roč. 57, č. 3, s. 635.

³⁹ Většina odborníků soudí, že Komise podává obvykle návrhy, u kterých si je jistá úspěchem, viz například KÖNIG, Thomas, PROKSCH, Sven-Oliver. *Exchanging and voting in the Council: endogenizing the spatial model of legislative politics*. *Journal of European Public Policy*, 2006, roč. 13, č. 5, s. 655–656; jiní tvrdí, že Komise realizuje především záměry již schválené Evropskou radou (HEISENBERG, Dorothee. *Informal Decision-Making in the Council: The Secret of the EU's Success?* In MEUNIER, Sophie, McNAMARA, Kathleen (eds). *Making History European Integration and Institutional Change at Fifty*. Oxford: OUP, 2007, s. 76).

Formální záležitosti 3: Praktické rady pro odkazování

- problém „na počátku bylo Slovo...“
  - snaha ocitovat vždy to nejpůvodnější, aniž bych to viděl
  - cituji buď to, co mám, nebo využiji vazbu „citováno dle“
- problém „nějak jsem si to pospojoval“
  - možnost a) rekonstrukce jednotlivých zdrojů
  - možnost b) nejde už o vaši vlastní myšlenku/názor?
  - možnost c) nejde o obecně známou informaci? (bacha na účel práce!)
- problém „shoda více zdrojů“
  - možnost a) vybrat si ten nejlepší
  - možnost b) ocitovat jich více v rámci jedné poznámky pod čarou
  - možnost c) pokud odchylky mezi nimi, tak postavit proti sobě nebo osvětlit v poznámce pod čarou

Formální záležitosti 3: Praktické rady pro odkazování

- problém „odkud začíná a kde končí nepřímá citace“
  - z textu by mělo být zřejmé rozlišení přímá citace/nepřímá citace/vlastní hodnocení/obecně známá informace
    - každý útvar plní svou úlohu a tomu odpovídá jeho využití
  - vyžaduje zkušenost, proto raději čtenáři poradte
    - odkaz na odstavec vs odkaz až když citujeme něco jiného
  - ale pozor! odborný text není:
    - souborem shrnutí ze zdrojů do jednotlivých odstavců (nejde o výpisky)

Formální záležitosti 3: Příklad výpisků

Pod tlakem garančních mocností kyperské strany zastavily boje a souhlasily s tím, že britské vojenské jednotky budou pověřeny obnovou pořádku na ostrově. V rámci ochrany obyvatelstva bylo dosaženo dohody o vytvoření neutrální zóny, tzv. zelené linie v Nikósi, která oddělila tamní komunity. Následná konference garančních mocností i návrh NATO na umístění jednotek na ostrově opět skončily neúspěchem. Až snaha prezidenta Makariose o zapojení OSN do řešení kyperské otázky přinesla úspěch. 13. března 1964 byla přijata rezoluce, na jejímž základě zahájil mírový sbor UNFICYP ochrannou a zprostředkovací činnost na ostrově. Podle původních předpokladů měl UNFICYP na Kypru setrvat pouze tři měsíce. V důsledku neustálých komplikací se jeho působení protáhlo až do současné doby.¹⁷

Avšak ani mírový sbor nedokázal zastavit zhoršování vztahů na ostrově. Představitelé kyperských Turků se uchýlili do tureckých národních enkláv a prezident Makarios za jejich nepřítomnosti prováděl reformu státní správy. Jeho nejkontroverznějším krokem však bylo vypovězení Spojenecké smlouvy. Svůj postup zdůvodňoval protistátním povstáním tureckých spoluobčanů. Možný další konflikt vyvolával znepokojení ve Spojených státech. Prezident Lyndon Johnson zaslal tureckému premiérovi dopis, ve kterém upozornil, že nesouhlasí s užitím techniky, kterou Turecko získalo v rámci americké pomoci. Dále sdělil, že Ankara nemůže počítat s podporou severoatlantických spojenců v případě, že uskuteční kyperský podnik. Americká diplomacie souběžně s orgány OSN pokračovala v nalezení východiska z krize. V létě 1964 bylo nalezeno řešení v tzv. Achesonově plánu.¹⁸

Dle Achesonova plánu se měl stát Kypr součástí Řecka a Turecku by připadl řecký ostrov Kasstellorizon a vojenská základna na Kypru. Navíc měly být na ostrově vytvořeny dva kantony pro obě komunity. Avšak Makarios a Řecko opět plán odmítli s tím, že by umožňoval Turecku přítomnost na Kypru.¹⁹

---

¹⁷ HRADEČNÝ, Pavel. *Řekové a Turci: nepřítel nebo spojenci?* 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000, s. 87-92.

¹⁸ HRADEČNÝ, Pavel. *Řekové a Turci: nepřítel nebo spojenci?* 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000, s. 92-97.

¹⁹ ŠARADÍN, Pavel. TUNKROVÁ, Lucie. *Turecko a Evropská unie: česká a turecká perspektiva*. 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 129-131.

Formální záležitosti 3: „Barevný“ text

Obecně známá informace = zelená; Nepřímá citace = modrá

Vklad autora = žlutá; Přímá citace = červená

Právní status členství v eurozóně a možnost odchodu z ní

Historie zrodu jednotné evropské měny je dobře známá a není nutné ji zde opakovat.¹ Od samého počátku primární právo naznačovalo nezvratnost procesu vytvoření eura. Čl. 4 odst. 2, čl. 118, čl. 123 odst. 4 Smlouvy o založení Evropských společenství (SES)² deklarovaly „neodvolatelné stanovení měnových kurzů vedoucí k zavedení jednotné měny,“ protokol č. 24 k SES mluví o tom, že „se cesta Společenství ke třetí etapě hospodářské a měnové unie stává nezvratnou.“ Jelikož žádná část smluv neobsahuje ustanovení výslovně upravující možnost vystoupení z eurozóny, z předchozího vyvozujeme, že pisatelé Maastrichtské smlouvy nepředpokládali opuštění eura členským státem.

Na tomto místě se sluší uvést poznámku. Připomínáme samozřejmé, že ne všechny členské státy EU jsou zároveň členy eurozóny. Dánsko a Spojené království si vyjednaly stálý opt-out, ostatní nečlenové jsou právně zavázáni vstoupit, v praxi ale buď nesplňují konvergenční kritéria, nebo jsou pro jiné důvody neochotní se připojit. Dosud právní závazek nebyl EU (Komisí) vynucován. Avšak z formálního hlediska jsou všechny členské země součástí Hospodářské a měnové unie (HMU), ty bez eura jsou označovány za „členské státy, na které se vztahuje výjimka“ (dříve čl. 122 odst. 1 SES, nyní čl. 139 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie- SFEU).³ Tato virtuální uniformita má malý praktický dopad, ale dvojí (trojí pokud počítáme stálé výjimky) povaha právního vztahu k eurozóně zkomplikuje naši analýzu.

Cílem nově účinné Lisabonské smlouvy je přidat další krok na cestě ke „stále bližší unii“, proto nemůže žádného pozorovatele překvapit, že se právní status členství v eurozóně nezměnil. Jelikož proces přechodu k třetí fázi HMU byl úspěšně zakončen již mnoho let zpátky, četné články týkající se transformace byly odstraněny, včetně vše zmíněných čl. 118 a 123 odst. 4 SES. Steinův osud potkal

Formální záležitosti 4: Citační norma

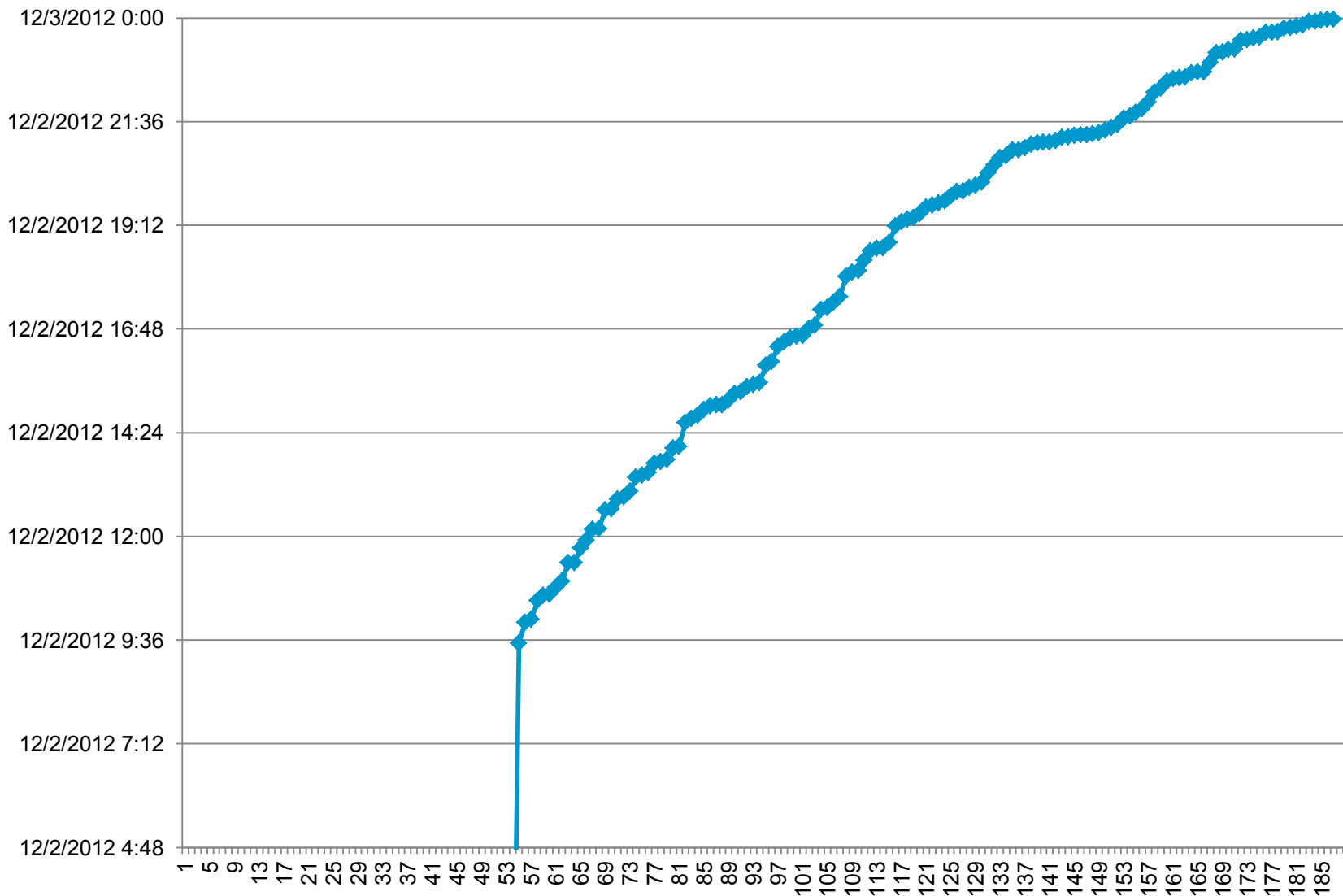
- jak ocitovat konkrétní zdroj, který používám
  - v právu používán systém citování v poznámkách pod čarou
  - musím poznat, jaký druh zdroje mám v ruce
  - na PrF MUNI ocitovat dle Směrnice děkana č. 4/2013
    - http://is.muni.cz/do/law/ud/predp/smer/S-04-2013_O_citacich_dokumentu.pdf
    - doporučuji citovat tištěné verze (i když máte zdroj z internetu)
    - rozlišovat citaci v poznámkách pod čarou (zkrácené) a v seznamu použitých zdrojů
  - obecně: v zásadě jedno, jakou normu použijete, jestliže dodržíte:
    - jednotnost přístupu
    - umožnit čtenáři zdroj dohledat

Obecné (a časté) chyby tvůrčího procesu

- začínám tvořit, když:
  - o věci nevím vůbec nic
  - X na věc musím být největší odborník (a nejlépe musím něco „objevit“)
  - mám vymyšleno vše včetně rozuzlení
- během psaní
  - chci prodat vše, co jsem nastudoval
  - nesoustředím se na zvolené téma
  - píšu pro sebe, ne cílovou skupinu
  - postupuji přísně lineárně a nejsem schopen svůj pohled přehodnotit
- po dopsání
  - odevzdání minutu před (nenechám si odstup pro překontrolování)
  - nechat oponovat práci třetí osobou je ztrátou času

Deadline volá 😊

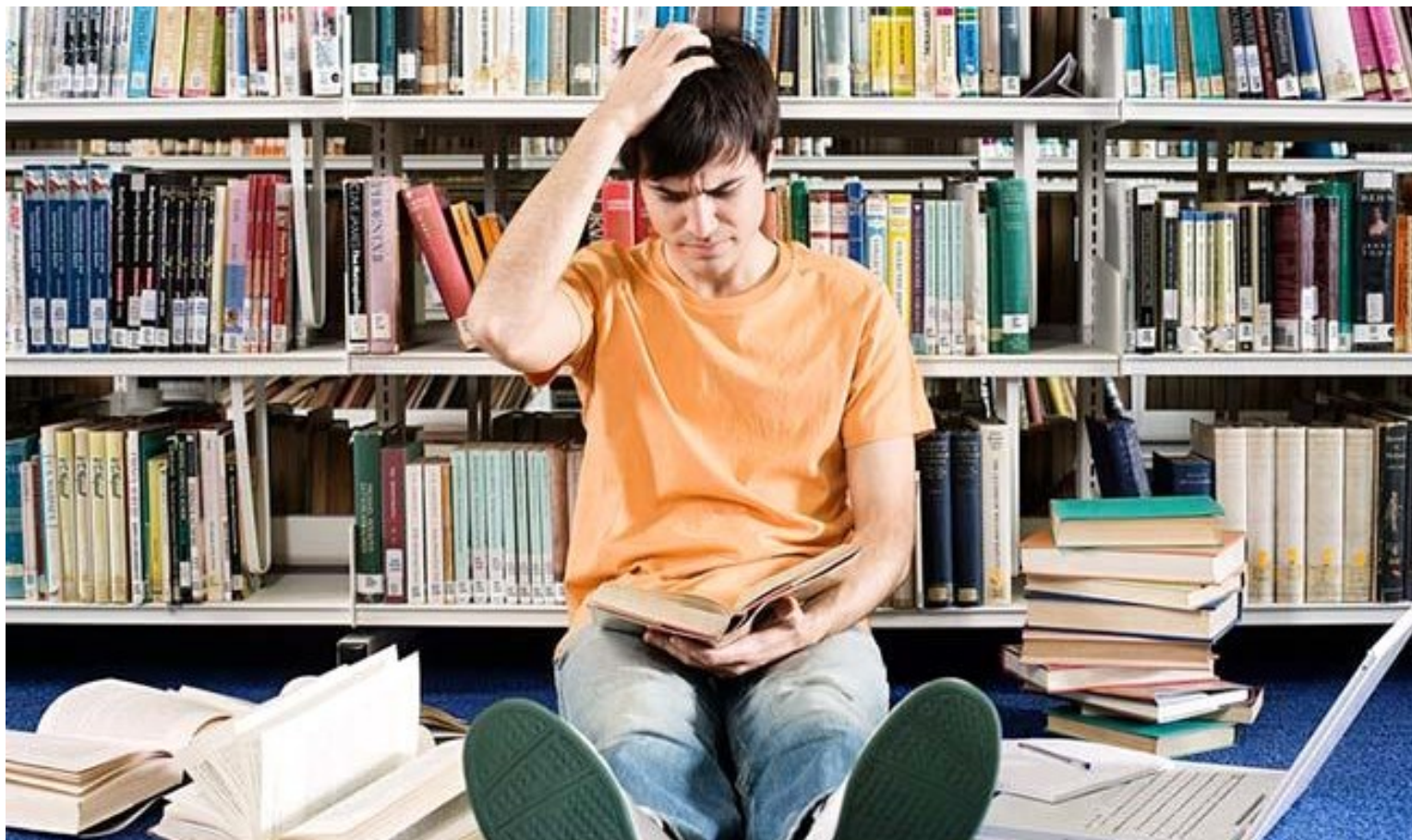

Co obyčejně autor myslí, když napíše:

- JE JIŽ DLOUHO ZNÁMO = Nejistil jsem si původní zdroj.
- K PODROBNÉMU STUDIU BYLY VYBRÁNY TŘI PŘÍPADY = Ostatní nedávaly smysl.
- VNĚKOLIKA PŘÍPADECH = Dvakrát.
- V ŘADĚ PŘÍPADŮ = Třikrát.
- PANUJE NÁZOR = Já si myslím.
- PANUJE VŠEOBECNÝ NÁZOR = Pár kolegů si to myslí taky.
- JE ZŘEJMÉ, ŽE BUDE TŘEBA VYKONAT JEŠTĚ MNOHO DALŠÍ PRÁCE, NEŽ BUDEME SCHOPNI POROZUMĚT TOMUTO JEVU V JEHO ÚPLNOSTI = Já tomu nerozumím.
- DOUFÁM, ŽE TATO PRÁCE PODNÍTÍ DALŠÍ VÝZKUM V DANÉ OBLASTI = Já s tím končím.

Pásmo otázek a odpovědí 😊

Hodně štěstí při psaní a držím palce!
A díky za pozornost!